

ЛИСТ ГРИГОРА ТЮТЮННИКА ДО РЕДАКТОРА КНИЖКИ “КРАЙНЕБО”

Публікація вміщує лист Григора Тютюнника до редактора видавництва “Молодь” Н. Мурченко, написаний у рідному селі Шилівка на Полтавщині. Цей лист висвітлює важливу ознаку творчості видатного письменника – глибинне відчуття рідного слова, прагнення зберегти текст літературного твору від будь-яких спотворень.

Ключові слова: творчість, Григір Тютюнник, текст, літературний твір.

Hryhir Tiutiunnyk's letter to the editor of his book "Skyline"

The present publication contains Hryhir Tiutiunnyk's letter to the editor of the publishing house "Molod" ("Youth") N. Murchenko written in his home village Shylyvka (Poltava Oblast). The letter emphasizes the deep sense of mother tongue typical of this author, as well as his trying to preserve the literary text from any corruptions.

Key words: oeuvre, Hryhir Tiutiunnyk, text, literary work.

Цей лист Григора Тютюнника кілька років тому передав мені його друг Анатолій Якович Шевченко. Саме він уперше опублікував літературні твори, що за життя Григора Тютюнника не побачили світу, підготував до друку двотомне видання, книжку “Вічна загадка любові”.

Лист письменника з рідного села Шилівки на Полтавщині адресований Надії Борисівні Мурченко. Закінчивши слов'янське відділення Київського державного університету імені Тараса Шевченка, Н. Мурченко з 1962 до 1990 р. працювала редактором у видавництві “Молодь”. Рідне слово відчувала глибоко й тонко, тому й була редактором книжок Григора Тютюнника “Деревій” (1969), “Батьківські пороги” (1972), “Крайнебо” (1975). Віроломні скорочення в текстах Григора Тютюнника їй боліли теж, як і офіційна критика, на кшталт тієї зловісної, після “Батьківських порогів”, що прозвучала в доповіді голови правління Київської організації Спілки письменників України Ю.Збанацького на звітно-виборних зборах Київської організації Спілки письменників України й була опублікована в газеті “Літературна Україна від 1 березня 1974 р.: “При всіх досягненнях сучасної прози непокоїть те, що деякі письменники молодшого покоління надто багато уваги приділяють вузько особистим переживанням і враженням. У таких творах не завжди правильно розставлено класові акценти, не завжди помічається нове, прогресивне, що прийшло в життя українського міста і села. Такими недоліками грішать талановиті письменники Євген Гуцало та Григір Тютюнник” (“Літературна Україна”, 1974 р., 1 березня).

Отож у листі розповідь Григора Тютюнника про побутові події прочитуємо зовсім інакше, щонайперше як тривогу за долю тих літературних творів, що склали майбутню книгу. Тому й згадка про приймака з “інвалідською машиною” сприймається як нагадування про оповідання “Дядько Никін”, а у словах про

сусіда, який приїхав “з машиною”, вгадується оповідання “Син приїхав” – ці твори таки увійдуть до збірки “Крайнебо”. А суто про книжку в листі тільки одне речення: “Що там з “Крайнебом?” І ще поставлений наголос у її назві на першому складі як прохання зберегти прекрасне слово, котре українською означає те, що й запозичене, іншомовне – горизонт. Засвідчує це і Словник Бориса Грінченка. Сподіваємось, що все ж таки авторська воля Григора Тютюнника стане основоположною для наступних публікацій.

Олексій Неживий

Лист Григора Тютюнника до Надії Борисівни Мурченко

Добридень, світла Надіє Борисівно!

Приїхав я у Шилівку до мами відпочити й написати те, що обіцяв, та й занедужав. Надворі спека, а в мене простуда і температура, яку завжди переносиу тяжко – ремонт виходив, бо я відчиняв усі вікна й двері, аби не очманіти від фарб і дихати.

Тепер оклигає.

Сонце тут не гріє, а їсть – грядки, трави, хліба. Їх уже почали звалювати, щоб не погоріли. Вночі при місяці видно, як біліють ниви у полі; повз двір їдуть купатися хлопчачки й дівчатка – на велосипедах і з транзисторами, що ревуть якихось дурних пісень.

Мишко¹, йдучи в кіно, надіває костюм, причісує острішок на голові і просить 20 копійок на білет.

Мати² ганяється за курьми, а Афанасій Кіндратович³, приймак, тягає рипучого верболозового стільця з холода під яблунею – в холодильник під хлівом і думає про смерть, якої страшенно боїться: він уже кілька разів одказує свою інвалідську машину своїм онукам, а вона і досі стоїть у гаражі й там чадно од бензину. Лице в нього свіже й здорове. Їсть удвічі більше, ніж я; засинає, як тільки торкнеться подушки.

Огірки є вже і малосольні.

До сусіда приїхав зять, лисий, старший за жінку (ще дівча) набагато, але з машиною і все хлопає то капотом, то дверцятами. А жінка пасе гусей.

Мух багато. Вони гудуть, і нудно слухати все це у ліжку лежачи.

Клубники не було, вигоріла.

Вчора несло пилюгу аж до неба, поламало верби і порвало дроти. Але надвечір приїхали п'яні електрики і яось відремонтували світло, я навіть півостанніх вістей почув. Сьогодні прохолодніше, і мені полегшало.

Що там з “Крайнебом”? Напиши кілька слів сюди, якщо є що писати. Буду в Шилівці до 28 або 1-го липня.

Будь здорова. Вітай красенів і красунь з 11-ї кімнати. Амінь.

Гр. Тютюнник

[Лист не датовано, зі штампа на конверті – відсланий із Шилівки 21 червня 1975 р.]

Підготовка до друку,
примітки Олексія Неживого
м. Луганськ

Отримано 17 квітня 2013 р.

¹ Тютюнник Михайло Григорович – син Григора Тютюнника. Народився 24 січня 1963 р. в м. Артемівську Луганської області. Написав спогад про батька “Живу його бодем...”, опублікований у книжці “Вічна загадка любові” (1988).

² Тютюнник (до заміжжя Сивокінь) Ганна Михайлівна (1912 – 1987) – мати Григора Тютюнника. Народилася 16 липня 1912 р. в селі Шилівка Зіньківського району Полтавської області у бідній селянській родині. Коли вийшла заміж (1930 р.) за Михайла Васильовича Тютюнника, у селі прозивали її Хтудулкою від назви чоловікового роду Хтудули. Працювала в колгоспі, де як дружина ворога народу виконувала найтяжчу роботу. Коли досягла пенсійного віку, почала вдома вирощувати розсаду і всі гроші залишала для поїздки до сина в Київ. Ганна Михайлівна багато читала, особливо твори сина, по кілька разів перечитувала його листи. Померла 18 травня 1987 р.

³ Афанасій Кіндратович – Голяченко Афанасій Кіндратович, мешканець с. Шилівки, інвалід війни, із середини 50-х років мешкав разом із Ганною Тютюнник.